

1. Seda sõna on kasutatud piiblis väljendina ürgkaose kohta, mida on kasutatud Vana Testamendi loomismüüdis 1. Moosese raamatus. See sõna väljendas piiblis kaose või segaduse seisundit, mis Vana Testamendi kosmogoonia järgi valitses vahetult enne valguse loomist. Eestikeelne väljend on heebrea laen, mis jõudis eesti keelde saksa keele vahendusel. Piiblikeele uurija Kristiina Rossi sõnul pole seda sõna eesti piiblitõlgetes siiski kunagi kasutatud, uuemais tõlkeis on see kirjakoht "tühi ja paljas".

Mis sõna see on?

2. 5. Mis aastal kasutati Eestis esimest korda ametlikus dokumendis õ-tähte?

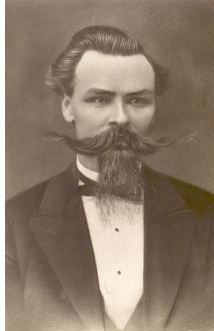
Vali õige variant.

- A. 1866
 - B. 1901
 - C. 1788
3. Johann Wilhelm Ludvig von Luce kirjutas 1815. aastal üles ühe eestikeelse lause, mille kohta ta ütles, et see kõlab mahedamalt kui hispaania keel. Siit sai alguse muistend, nagu oleks peetud mingi keelte võistlus ja nimetatud lause toonud eesti keele sel võistlusel kõrgele kohale. **Mis lause?**
4. Elisa Johanna Lindov saatis 2023. aasta Sõnause võistlusele uudissõna *lamar*. **Mida sõna *lamar* tähendab?**

5. Mida järgmised arhaismid võiksid tähendada?

- A. iiskann
- B. kandiline kuhi
- C. kurt
- D. kärner
- E. lampkast
- F. palkon
- G. pürst
- H. tirin
- I. triiphoone
- J. truup

6. Rahvajutt sellest, kuidas uba endale musta triibu sai, on andnud inspiratsiooni populaarse lastelaulu loomiseks, mille autor on Ado Grenzstein (pseudonüüm Ado Piirikivi). Rahvajutus olid tegelasteks rätsep, uba, tulesüsi ja õlekõrs ning tegevus toimus oja kaldal. Seikluste käigus juhtus oaga õnnetus, kuid mööda kõndinud rätsep tuli appi ja õmbles musta niidiga oa haava kinni. Nii saigi uba endale musta triibu. **Missugusele lastelaulule on see rahvajutt hüpotekstiks olnud?**

7. Kes on see eesti kirjanik?

- Ta on lavastaja ja näitleja Ago-Endrik Kerge vanaonu?
- 1989. aastal toodi Kerge osalusel Vanemuises lavale selle kirjaniku teos “Üle rahutu vee”. Siis oli Tartus lavastuse valmimist jälgimas ka kirjaniku tütar Aili koos oma tütarde ja rootslasest mehe Per Lindströmiga.
- Kõnealuse kirjaniku koduseks keeleks ei olnud sugugi mitte eesti keel, vaid hoopis läti keel, oma vanavanematega rääkis ta aga saksa keeles.
- Üks tema tegelasi on Pille-Riin.
- Tema perekonnanimi tähendab läti keeles kukekest.

8. See on tuntud kadrillimeloodia, mille sõnad ja viis on Eestis kõigile tuntud. Oma versioon laulust on ka lätlastel ja leedulastel. Väidetavalt on laulul prototüübiks Lääniste küla sepp J. Matson, kellel olevat olnud tüdrukuid passides üks koomiline vahejuhtum, millest sepihõlme pilkelaul. Nii Läti kui Leedu variandi sõnad räägivad sigade põllult või aiast välja ajamisest. Eesti laulus kahtlustatakse, et ühe kodulinnuga on juhtunud hirmus õnnetus. **Mis on selle eesti rahvalaulu pealkiri?**

9. Igas Tammsaare „Tõe ja õiguse“ osas on keskmiselt 50-70 tegelast, kellest mõned (põhitegelased, nagu Andres, Pearu, Mari, Indrek) esinevad igas osas. **Mis oli aga Sauna-Madise naise eesnimi?**

10. Tragöödias “Hamlet” sai kuningas Hamleti surma järel Taani kuningaks Hamleti vend Claudius. Enne surma jõuab noor Hamlet oma onu Claudiusse tappa ja nimetada oma pärija ehk uue kuninga. **Kes sai uueks Taani kuningaks?**

11. Millisest mängufilmis pärineb see kaader?

12. Kes mängisid “Tões ja õiguses” Jussi ja Mari?

13. Millist nime kandis tegelane mängufilmis “Sügisball”, keda kehastas Rain Tolk?
Millist nime kandis Undi romaanis sama tegelane?

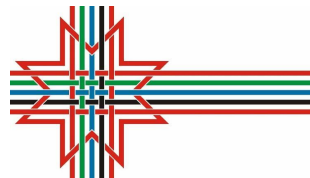
14. See film esilinastus 2024. aastal, žanrilt on segu õudus-, komöödia- ja muusikalfilmist. Tegu on režissöör Sander Marani täispika debüüdiga, mille võtete algusest ekraanile jõudmiseni kulus minimaalse eelarve juures kokku kümme aastat. Sellest hoolimata on film palju tähelepanu pälvinud, nt parim rahvusvaheline film – Monster Fest, Austraalia, parima õudusfilmi auhind – Fantastic Fest 2024 jne. Filmis osales vaid üks professionaalne näitleja – Rita Rätsepp. Ülejäänud olid kõik harrastusnäitlejad. **Mis film?**

15. Mis filmis figureerib "emalendur"?

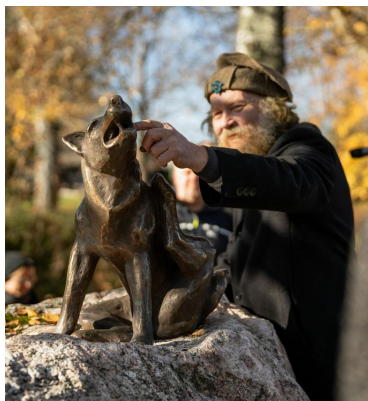
16. Pildil on 2025. aasta Eesti aasta staarid looduses. Mis on aga 2025. aasta lind ja loom Lätis?

17. Kes kasutavad seda lippu oma sümbolina?

18. Kus asub see skulptuur ning kes on autor?

19. Mille poolest on eriline Uue Testamendi lause „Jeesus nuttis“?

20. Mida tähendab saatana nimi Beltsebul (Peltsebul) eesti keeles?

V voor

kirjanikud

21. Kes on pildil?

A.

B.

C.

D.

E.

F.

22. Millisest teosest on tsitaat pärit ja kes on autor?

- A. *“Aga kellele ta seda päevikut üldse kirjutab, tekkis tal korraga küsimus. Tulevastele põlvedele, neile, kes pole veel sündinud. Ta kõhkles hetkeks ka kuupäevas ja siis katkestas pähe karanud uuskeele sõna “topeltmeel” tema mõttelõnga. Esimest korda mõistis ta oma ettevõtmise tähendust. Kuidas üldse tulevikuga suhelda? See oli juba loomuldasa võimatu. Tulevik kas sarnaneb olevikuga, millisel juhul see ei võta teda kuulda, või siis erineb sellest ja tema häda jääb seega mõistmatuks.”*
- B. *“Vaene Yorick! - Ma tundsin teda, Horatio: piiritu naljameelega, võrratu kujutlusvõimega mees.”*
- C. *“..jõllitas kärbest ja kärbes jõllitas vastu. Kärbse silmad olid punnis ja .. ajas see iiveldama. Porilane. Haruldase suu, valjuhäälnel ja munemisvalmis. Ta luuras köögis ning hõõrus oma tiibu ja jalgu kambri kardinal justkui hakkaks einet võtma. Teda huvitas liha, liha ja ei miski muu. Moosid ja kõik muu purkipandu oli kaitstud, aga see liha. Köögiuks oli kinni. Kärbes ootas. Ootas, et .. väsiks tema tagaajamisest ja lahkuks, teeks köögiukse lahti. Kärbsepiits tabas kardinat. Kardinal lõi õõtsuma, pitsist lilled tõmbusid krimpsu ja akna taga vilksatasid talinelgid, kuid kärbes pääses minema ja hakkas ringi tippima aknaklaasil, täpselt .. pea kohal. Kannatust! Seda oli.. nüüd vaja, et käsi kindel püsiks.”*
- D. *“Põletamine oli nauding. Eriline nauding oli jälgida, kuidas asjad hävivad, kuidas nad mustaks tõmbuvad ja moonduvad. Kui ta hoidis peos vaskset voolikuotsa ja see suur püüton oma mürgist petrooleumi maailmale vastu sülitas, siis tuksles tal veri peas ja ta käed tundusid kummalise dirigendi kätena, kes juhatab kõiki neid leegitsemist ja põlemist sümfooniaid, et hävitada ajaloo räbaldunud ja söestunud riismed.”*
- E. *“Nõia juures ei käidud ainult kasse näppamas, sealt sai ka muud kasulikku. Nõid oli vana ja tibatilluke eit, kelle kohta räägiti, et tal kasvab taga pisike seasaba.”*
- F. *“See oli eelmisel suvel ja siis kandis ta oma esimest last rinna all. Tõusis vihmahoog ja nemad kahekesi läksid rukkeid sisse tooma. Tõtati viimase võimaluseni, sest vihm ähvardas vihud märjaks teha. [---] Aga juhtus nõnda, et ta suure ähmiga unustas hobust ja vankri taga koormapuud tähele panna, mis oli märgiks, kas koorem otse või viltu. Uisapäisa vihke ladudes kaldusidki need sedavõrd teisele küljele, et pidi peaaegu poole koormat uuesti tegema. See poetas hulga rukist ja raiskas aega.”*

Vastused

1. **tohuwabohu**
2. **(C) 22. märtsil 1788. aastal tegi Otto Wilhelm Masing Lüganuse kirikuraamatusse sissekande "Tõnno Toma Jak". Seda peetakse esimeseks ametlikuks õ-tähe kasutuseks Eestis.**
3. **«Mine tasa üle silla»// «Sõida tasa üle silla»**
4. **lamav politseinik**
5. **A. kastmiskann/kastekann**
B. püramiid
C. vöö
D. aednik
E. (kuivkäimla) kogumiskaev/kogumiskast
F. lahtine rõdu
G. hari
H. supinõu
I. kasvuhoone
J. soemüür elamus
6. **"Viisk, põis ja õlekõrs"**
7. **August Gailit**
8. **"Kaera-Jaan"**
9. **Mari**
10. **Norra prints Fortinbras**
11. **"Elu ja armastus"**
12. **Ester Kuntu – Mari , Simeoni Sundja – Juss.**
13. **filmis Mati, raamatus Eero**
14. **"Mootorsaed laulsid"**
15. **"Noor pensionär"**
16. **kuldnokk ja siil.**
17. **soome-ugri lipp**
18. **Pärnumaal Tori vallas Pulli külas,**
autor Simson von Seakyl ehk Simson Seakülast ehk Aivar Simson
19. **See on piibli lühim lause.**
20. **kärbeste valitseja**
21. **A. Eduard Vilde**
B. Anton Hansen Tammsaare
C. Tõnis Vilu
D. Sofi-Elina Oksanen
E. Betti Alver
F. Aapo Ilves
22. **A. George Orwell "1984"**
B. William Shakespeare "Hamlet"
C. Sofi Oksanen "Puhastus"
D. Ray Bradbury "451° Fahrenheiti"
E. Andrus Kivirähk "Rehepapp"
F. Anton Hansen Tammsaare "Tõde ja õigus"

Võistkonna nimi: _____

Võistkonna liikmete nimed + klass:

1. voor	Vastus	Punktid
1.sõna		
2.aastaarv/variant A,B või C		
3. lause		
4. sõna tähendus		
5. sõnade tähendused	A. B. C. D. E. F. G. H. I. J.	

Võistkonna nimi: _____

2. voor	Vastus	Punktid
6. lastelaul		
7. kirjanik		
8. eesti rahvalaul		
9. nimi		
10. nimi		

Võistkonna nimi: _____

3. voor	Vastus	Punktid
11. pealkiri		
12. kaks nime	• •	
13. kaks nime	• (mängufilmis) • (raamatus)	
14. pealkiri		
15. pealkiri		

Võistkonna nimi: _____

4. voor	Vastus	Punktid
16. lind ja loom	• •	
17. kes?		
18. koht+ autor	• (koht) • (autor)	
19. põhjus		
20. sõna tähendus		

Võistkonna nimi: _____

5. voor	Vastus	Punktid
21. 6 nime <i>(perekonnanimest piisab)</i>	A. B. C. D. E. F.	

Võistkonna nimi: _____

6. voor	Vastus	Punktid
22. autor + teose pealkiri	A. B. C. D. E. F.	